51450

Sebastyan
z Fulsztyna
Musica
mensuralis

210

Musica mẽsuralis est que diuersarum notarũ mensurã considerat, quã scilicet vnaquaq; nota cõparationem habeat in ordine ad aliam. Et ideo mẽsuralis a mensura dicta est. Et diuidit hec musica in sex capitula. Primũ capitulum erit de triplici specie notaꝝ, videlicet, Modo, tpe. & platiõe, & etiã de signis. Scd'm de pausis & ligaturis. Terciũ de pũctis, de pfectiõe, & impfectiõe. Quartũ de alteratiõe. Quintũ de augmẽtatiõe. Sextũ & vltimũ de pportiõibus.

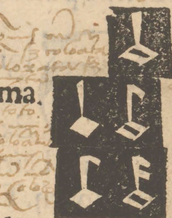
Capitulum primum, de triplici specierũ

distinctiõe p quã distinctionẽ omnis nota pfecta ab impfecta distinguit, & priusq̃ he species ponent, omniũ notarũ figura precedet illã, quæ figura maxie, que longe, que breuis, q̃ semibreuis, q̃ minime, que semiminie, & quæ fuse.

Note sunt pfecte p se. { Maxima, Longa, Breuis, semibreuis

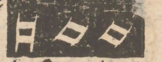

¶Note sunt impfecte. { Minima, Semiminima, Fusa.

¶Inter illas notas alique sunt, q̃ p se pfecte sunt sicut est maxima, lõga, breuis, & semibreuis, & he note etiã impfici possuut, de quibus solis dabit triplex distinctio tẽpoꝝ specieꝝ. Alie ṽo note .s. minima, semiminima, & fusa, semp p se impfecte sunt, & pficiunt aliqñ p punctũ additiõis. Tres itaq; sunt species notaꝝ p quas note pfecte ab impfectis differũt, scilicet, modus, tẽpus, & prolatio. ¶Modus est maxie lõgeq; note cognitio. Tẽpus est breuis note cognitio. Prolatio ṽo est semibreuis note cognitio seu mensura. Diuidit autẽ modus in pfectũ & in impfectũ. Modus pfectus est qñ maxima tres longas cõtinet, & longa tres breues, cuius signũ est circulus rotundus cum binario vt sic.

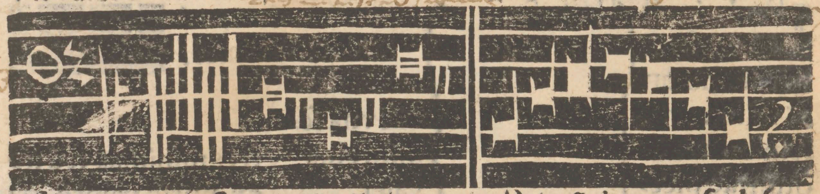

Modus impfectus est qñ maxia duas lõgas cõtinet, & lõga dua-
breues cui⁹ signũ est medius circu-
lus adiũcto nũero binnario vt sic Cz
¶Tempus etiã diuidit̃ in pfectũ & in impfectũ. Tempus pfectũ
est qñ breuis tres semibreues cõtinet, cuius signũ
est circulus rotundus solitarie positus vt sic. O
Tempus impfectum est, cum breuis duas semibre-
ues continet, cuius signum est semicirculus vt sic. C
¶Similiter platio est duplex. pfecta & impfecta. Perfecta platio
est qñ semibreuis tres minimas cõtinet, cuius signũ est punctus
in medio circuli rotundi vel medij vt sic.
Imperfecta platio est qñ semibreuis du-
as minimas cõtinet, quæ per absentiam puncti cognoscitur, sicut
sunt omnia signa medij circuli vel rotundi non ha-
bentia punctum in medio circuli vt sic. O C

¶Secunda pars capituli de signis.

Signa sunt p quæ cognoscimus pfectionẽ vel impfecti-
onẽ, modi, tẽporis, & platiõis. Et sunt duplicia, scilicet,
Extrinseca & intrinseca. Signa extrinseca sunt q̃tuor.
Primu est circulus rotũdus vel medius. Secundũ figura ternarij
vel binarij. Terciũ pũctus in medio circuli vel semicirculi. aut ab
sentia puncti. Quartũ est tractus p circulũ vel semicirculũ, de qui
bus dant̃ tales regule. ¶Prima regula, Omnis circulus solitarie
positus, hoc est, sine figura ternarij vel binarij, notat modũ imp-
fectum. Et si fuerit integer seu rotũdus significat tẽpus pfectum,
vt sic. O Si vero medius notat tempus imperfectum, vt sic, C
¶Secunda regula, Circulus integer siue sit cũ ternario siue bina
rio notat modũ pfectum, vt sic. O3 Oz Sed semicirculus siue su
matur cũ ternario vl' binario siue solitarie ponit̃, significat modũ
impfectum vt sic. C3 Cz ¶Tercia regula. Figura ternarij addita
circulo integro vel medio notãt tẽpus pfectum vt sic. O3 C3 Si
cũ binario significat tẽpus impfectũ, vt sic. Oz Cz. ¶Quarta, Fi
gura ternarij vl' binarij diminutionẽ more importat, scd'm triplã
vl' duplã pportionẽ, vt patebit in capitulo vltimo de pportõibus.

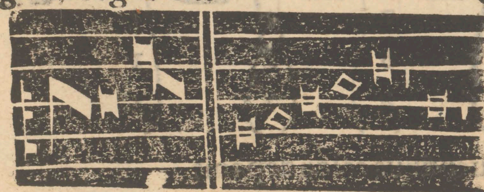
¶Quinta. Punctus positus in medio circuli, vel medij. oñdit pla-
tionẽ pfectam vt sic. Absentia vero puncti impfectam
¶Sexta. Tractus du significat plationem.
ctus p circulũ rotundũ vel mediũ, facit signum semiditatis vt sic.
 Et istud signũ mediũ more plationẽ detrahit q scilicet
citius mensura canit̃. Signa vero nõ habẽtia tractum
p mediũ, vocãt̃ signa nõ semiditatis. Signa intrinseca dicunt̃ quę
sunt in ipso cantu tanq̃ eius partes. Vnde signa modi pfecti, sunt
quatuor potissima p quorũ existẽtiam cognoscit̃ modus pfectus
& p eorũ absentiã impfectus. Primũ est pausa occupans tria spa-
cia. Secundũ due pause p totũ spaciũ ducte p vnã breuẽ. Terciũ
qñ tres longe sex aut nouẽ variant̃ in colore. Quartũ qñ breuis
vel valor breuis freqñtissime longã seqtur.

¶Signa tpis pfecti principalia sunt tria. Primũ due pause descen
dẽtes ad mediũ spacij. Scd'm tres, sex, vel nouẽ breues in colore
variate. Terciũ quãdo sepissime post breuem sequit̃ semibreuis,
vel valor eius. Tempus vo impfectũ p priuationẽ predictorũ si-

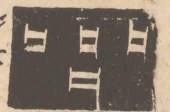
gnorũ cognoscit̃.

¶Signa platiõis pfecte si-
militer sunt tria certiora.
Primũ due pause ascẽden
tes ad mediũ spacij. Scd'm
tres, sex vel nouẽ semibre
ues variate in colore. Ter

citum qñ post semibreuē frequētissime sequit᷑ minima. aut valo eius. Prolatio vᵒ impfecta p absentiā illarū cognoscit᷑.

¶De modo tempore & ꝓlatione.

¶Modus est ordinatio lōgarū breuiumq̧ notarꝫ
- Perfectus. Oz — Vbi vltima longa valet — tres breues vt sic
- Impfectus. Cz — duas breues vt sic.

¶Tempus est ordinatio breuiū semibreuiumq̧ notarū.
- Perfectum O — vbi vna breuis valet. — tres semibreues.
- Impfectum C — duas semibreues vt sic

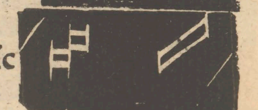
¶Prolatio est ordiatio semibreuiū notarꝫ & minimarū. semibreuium q̄tum ad pfectionē, minimarum vᵒ q̄tum ad impfectioꝫ
- Perfecta. — vbi vna semibreuis valet — tres minimas.
- Impfecta. OC — tres minimas, sed nō ex ꝓprio valore. qa ponitur loco proportionis sesquialtere.

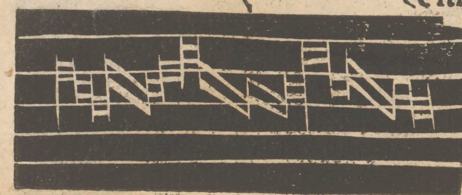
¶In hoc signo.	maxīa	lōga	breuis.	Semibreuis	Vna minima facit vnū tactum
⊙	36	18	9	3	
C (dotted)	24	12	6	3	
O	12	6	3	1	
C	8	4	2	1	
Ø	12	6	3	1	
Ȼ	4	2	1	1	
Oz	18	6	2	1	
Cz	4	2	1	1	

¶In his sequentibus color deponit altere terciam partem.
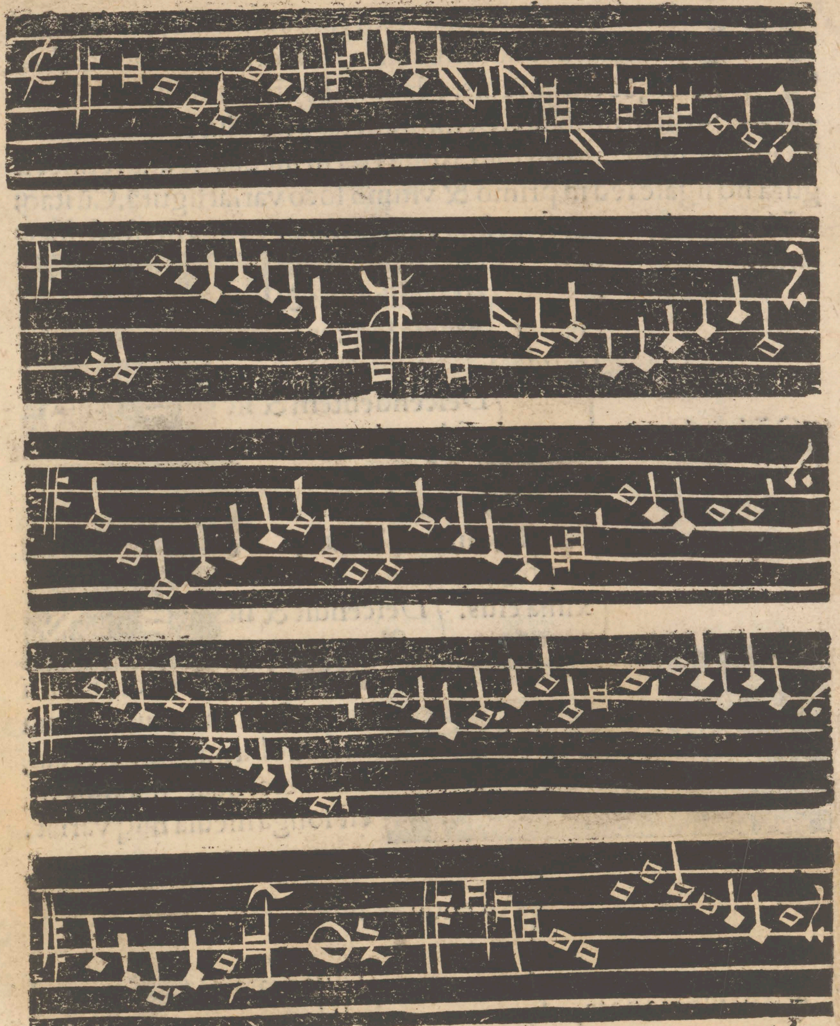
Note ligate sunt quarꝫ extremitates cōdependūt. Sūt aūt quatuor note ligabiles, scilicet maxima, longa, breuis, & semibreuis. Maxima ligata eandē habet figurā sicut nō ligata. Semibreues vᵒ nō plures q̄ɜ due simul ligant᷑, & tm̄mō in principio. Lōga etiā in medijs ligatis retinet figurā nō ligate sed in primo & vltimo loco variat figurā. Cū itaq̧ om̄is nota ligata aut sit prima aut vltima de prima sit ista sufficientia.

¶Om̄is prima nota aut.
- habet caudā,
  - Ascēdentē & tūc est semibreuis & ꝓxima sequens.
  - Descendentem & sic est breuis.
- Non habet caudā & sic dnpl'r aut ꝓxima eius.
  - Ascendit & sic est breuis.
  - Descendit & sic est longa.

¶Omnis vero media nota ligata est breuis, siue q̄drata sit siue obliqua, siue ascēdat, siue descendat, maxima tñ est longa media nūq̄ variat᷑.

¶Aut vltima nota,
- Ascendit & sic est breuis.
- Descendit & sic dupl'r
  - Quadrata & sic est longa.
  - Obliqua & sic est breuis.

Capitulū terciū prima pars de punctis.

TRiplex est punctus, additionis. diuisiōis, & alteratiōis. Punctus additiōis est q addit medietatē note ad cuius latus addit. Et iste solū ponit ad notas impfectas vt sic.

Capitulum quartū de alteratione.

VNde alteratio est vnius & eiusdē note repetitio & nota altera est que seipsam bis cōtinet, & ponit alteratio sine nota alterata tm̄ i signo pfecto qd' scilicet sub se ternariū numerū cōprehēdit, sicut longa & breuis alterant in modo pfecto. semibreuis alterat in tēpore pfecto. & minima in platione pfecta. De qbus dant tres regule. ¶Prima regula in modo pfecto due longe claudunt inter duas maximas, scd'a longa alterat. i. seipsam bis cōtinet, nisi ponat punctus diuisionis in medio, tunc em̄ prima lōga impficit primā maximā, & scd'a lōga impficit scd'am maximam,

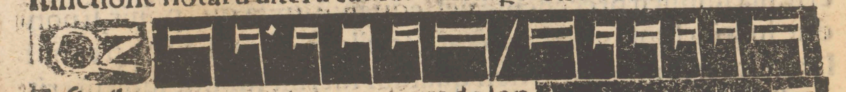

Si vero tres longe claudunt inter duas maxīas nulla alterat. etiā nulla maxīa impficit nisi interueniat punctus diuisionis vt sic.

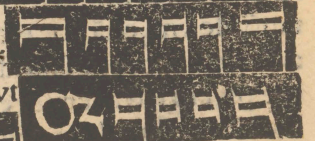

Si vo quatuor longe claudunt inter duas maxīas prima longa impficit primā maximā, & nulla alterat nisi interueniat pūctus diuisiōis. & sic scd'm distinctionē notarū altera causat vel impfectio vt sic.

Et simile iudiciū est de breui sicut de longa in modo pfecto. s. si due breues inter duas lōgas claudūt scd'a breuis alterat vt

Nisi inteueniat punctus diuisionis vt.

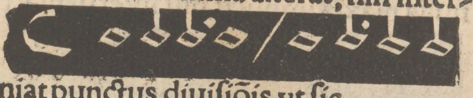
& conformit dicendū est de tribus aut quatuor breuibus clausis inter duas lōgas sicut dictum est de longis clausis inter maximas. ¶Secunda. Si in tpe pfecto due semibreues claudūt inter duas breues, scd'a semibreuis alterat vt sic.

Nisi ponat pūctus diuisiōis in medio. & tunc nulla alterat, sed pri

ma imꝑficit primā & scd'a secundā vt sic.
Et sic tres semibreues claudūť inť duas bre
ues nulla alterať, nec imꝑficiť, nisi intueniat punctus diuisiōis, vt
sic. O

Si vero quatuor semibreues claudunť duabus breuibus, prima
imꝑficit primā & nulla alterať, nisi punctus diuisionis interposi=
tus aliud
ondeť vt

¶ Tercia regl'a que est eadē cū scd'a
& prima nisi ꝙ sit in ordine ad mini=
mas in ꝓlatiōe ꝑfecta, prima regula aūt in ordine ad longā & bre
uem in modo ꝑfecto, & scd'a in ordine ad semibreuē in tꝑe ꝑfe=
cto, Est ergo tercia regula talis, si in ꝓlatione ꝑfecta due minime
claudunť inter duas semibreues scd'a minima alterať, nisi inter=
ueniat pūctus diuisiōis vt.
Si ṽo tres minīe claudunť
nulla alteratur, nisi interueniat punctus diuisiōis vt sic,
Et hoc tenē
dum est pro
vniuersali regula, si vltra numerꝝ ternariū vna nota superflua fu=
erit. Illa imꝑficit precedentē vel sequentē iuxta quā poniť, si non
due fuerint suꝑflue scd'a alterať & nulla imꝑficit aliā, & si tres nul
la alterať nec imꝑficiť, si non quatuor fuerint suꝑflue iudiciū erit
tanqꝫ de vna. etiā hoc est sciendū ꝙ i ligaturis quo
ad longā & breuē i modo ꝑfecto fit alteratio & in
tꝑe ꝑfecto scd'a semibreuis ligata semꝑ alterať vt
Ex oībus cōclndiť ꝙ solū ꝗtuor note alteranť. s. lōga & breuis in
mō ꝑfecto, semibreuis in tꝑe ꝑfecto & minima in ꝓlatiōe ꝑfecta.

Capitulū quintū de augmentatiōe.

AVgmentatio in musica est valoris notarū maioratio. &
est cōtraria diminutiōi, nā sicut in diminutiōe loco ma=
ioris note caniť minor vt patet de diminutōne in signis

semiditatis tēporis imꝑfecti, similiter i signis sumptis cū binario.
in ꝗbus note mediū valoris ammitūt, ita ꝙ loco breuis caniť semi
breuis, & loco semibreuis caniť minima. & sic de alijs. Sic oppo=
sito mō in augmētatiōe si fiat in signis tꝑis imꝑfecti, loco minime
caniť semibreuis. Et sicut non fit diminutio in nota fusa, q̄ est bre=
uissima, sic nec augmētatio in maxima. Ponūtur aūt regl'e augmē
tationis quatuor. ¶ Prima regula. In augmētatiōe ꝗlibet nota tot
cōtinet notas chorales quot minīas. Vnde in cantu puro scilicet.
q est sine diminutiōe semibreuis valet notā chorale̅. In augmēta=
tiōe vero minima valet notā choralē. Vnde licet regulariť danda
est semꝑ mēsura ad notas semibreues, tñ ex vsu in diminutiōe q̄
fit scd'm medietatē dať ad breues in augmētatione nō ad minīas.
vt patet in hac forma signorū subscripta.

sub his figuris
Breuis
Semibreuis.
Minima.

equalet note chorali

Signum aūt extrinsecū augmentatiōis est. si in vna voce fuerint
pauce notarū spēs, in alia vero multe & frequētatur augmētatio
cōmuniter in tenore. ¶ Scd'a regula. Si aliꝗs cantus pluriū vocū
habuerit vnā vocē puta tenorē sub signo ꝓlatiōis ꝑfecte, & tꝑis
imꝑfecti. breuis stat ꝓ sex choralibus notis, semibreuis ꝓ tribus
& minima ꝓ vna. ¶ Tercia regula. Si aliꝗs tenor ꝓnūtiatur sub si
gno tēporis ꝑfecti, & ꝓlatiōis ꝑfecte breuis valet nouē notas cho
rales semibreuis tres, & minima vnā. ¶ Quarta regula. Pausa au
gmētatur ad modū note cui equalet, sicut & in diminutiōe dimi
nuitur. habēda etiā est maxīa cōsideratio ad alteratione̅ & imper
fectionē notarū, breuis em̄ & semibreuis in augmētatiōe frequē
ter imperficiunť ꝑ notas vel pausas breuiores minīa aūt frequen
tius alteratur.

Capitulū vltimū de ꝓportiōe.

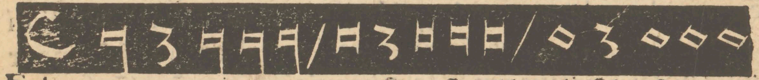
PRoportio est duaꝝ quantitatū eiusdē generis in equalitate vel in excessu certa habitudo. Et est duplex. equalitatis & in equalitatis. Equalitatis est quādo equalia cōparant̄ ad inuicē vt duo ad duo q̄ magis dicit̄ eq̄litatis q̄m ꝓportio inequalitatis est quādo ineq̄lia cōparant̄, & hęc est duplex. Maioris ineq̄litatis seu suppositiōis qn̄ .s. maius cōparat̄ ad minus. vt duo ad vnū. & minoris inequalitatis seu suppositionis quādo minus ad maius cōparatur. vt vnū ad tria. Licet aūt ꝓportionū spēs sunt infinite. tn̄ musici in cantu mēsurali solū quatuor vtuntur, s. dupla. tripla. quadrupla. & sesqaltera. & he musicales ꝓportiōes depēdent a ꝓportiōibus arithmeticalibus. ¶Dupla ꝓportio est qn̄ maior nūerus minorē precise bis cōtinet, vt duo ad vnū. aut q̄tuor ad duo. Musicaliter v̄o qn̄ in tēpore imꝑfecto. modo imperfecto. & in ꝓlatiōe imperfecta, due longe contra vnam ꝓferuntur. aut due breues cōtra vnam ꝓferuntur. aut due semibreues contra vnam. cuius signū est numerus binarius. vt.

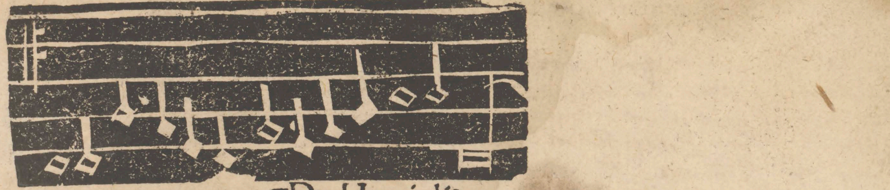
Potest aūt signum duple cadere super omne signū preter ꝓlationē perfectā, & semper diminuit medietatē more cuilibet note. Si aūt addit̄ dupla signis perfectis, tollit a notis ꝑfectionē. & inducit dimidietatē.

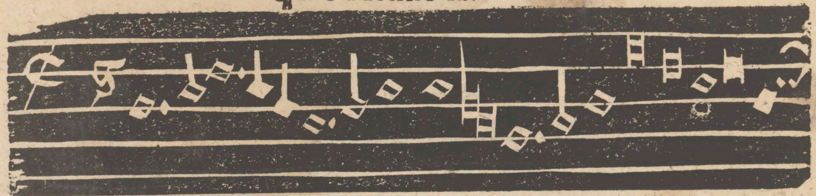
¶Tripla ꝓportio est quādo maior nūerus cōtinet minorē precise ter. vt tria ad vnum vel sex ad duo. Musicalit̄ qn̄ in signo iperfecto tres longe contra vnā ponūtur. aut tres breues cōtra vnā. aut tres semibreues contra vnam. & cēis. Cuius signum est ternarius vt.

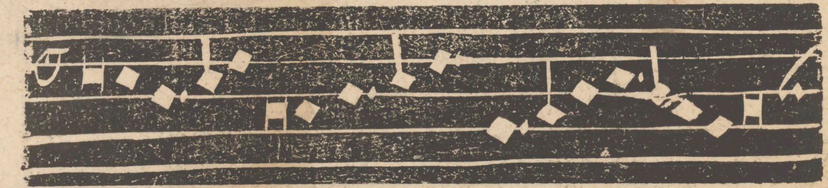

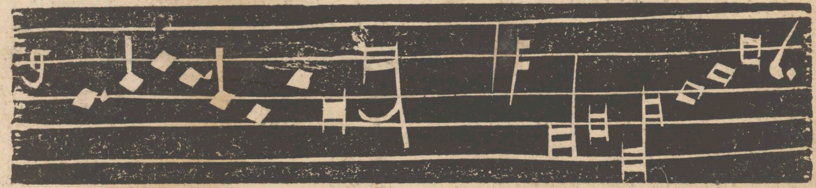
Et hec ꝓportio nō tollit perfectionē vel iperfectionē. nec alterationē notarū. vnde tripla & tēpus perfectū, idē sunt. quo ad alterationē perfectionē vel iperfectionē. solū differūt in mēsura. qa in tempore perfecto quelibet semibreuis canitur ad vnum tactū. In tripla vero tres semibreues in vno tactu cannutur.

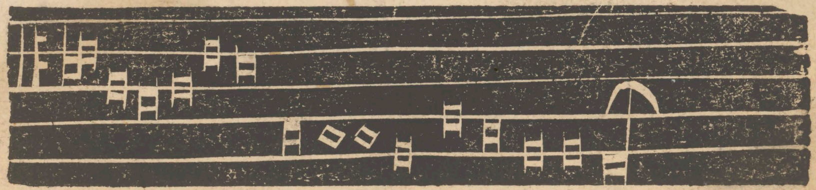

¶De Hemiolia.

¶Finis vtriusq; musice tam choralis q̄ etiā mensuralis, quę ad imprimendū data est per sebastianū de Felstin arcīū Baccalariū.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]